

Narodowe Forum Muzyki

Przestrzeń dla piękna

26

stycznia 2019

sobota

19:00

Wrocław, NFM, Sala Główna

Tango

Christian Danowicz – skrzypce, dyrygent

Klaudiusz Baran – bandoneon

Michał Nagy – gitara

Aleksandra Bugaj – wokal

Tomasz Pawłowski – fortepian

NFM Orkiestra Leopoldinum

Program:

Igor Strawiński (1882–1971) *Tango d-moll* (aranż. Ch. Danowicz) [4']

Carlos Gardel (1890–1935) / **Thomas Newman** (*1955) *Por una cabeza* (aranż. Ch. Danowicz) [4']

Gerardo Matos Rodríguez (1897–1948) *La cumparsita* (aranż. Ch. Danowicz) [4']

Astor Piazzolla (1921–1992)

Aconcagua – koncert na bandoneon i orkiestrę [25']

***

Astor Piazzolla *Café* 1930 [7']

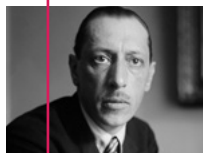
Fuga y misterio (aranż. T. Filipczak) [3']

Hommage à Liège – koncert na gitarę, bandoneon i orkiestrę [15']

Maria de Buenos Aires [3']

Oblivion (aranż. U. Borkowska) [4']

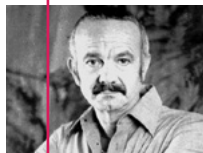
Libertango (aranż. U. Borkowska) [4']

I. Strawiński

G.M. Rodriguez

A. Piazzolla

OMÓWIENIE

Agata Adamczyk

„Tango jest pojedynkiem o dominację. Partner przeciwko partnerce, mężczyzna przeciwko kobiecie, samiec zwodzący samicę przy użyciu broni i pułapek seksualności” – podawał za Gretchen Elizabeth Smith, autorką sztuki teatralnej *Historia Tanga*, Piotr Matwiejczuk. Tango – w pierwszych dekadach XX w. publicznie potępione przez papieża Piusa X i okrzyknięte na łamach londyńskiego dziennika „The Times” tańcem nieprzyzwoitym w stopniu najwyższym – od samego początku wzbudzało wielkie namiętności. Bliskość partnerów, teatralność kroków, symboliczna przemoc, władcza postawa mężczyzny i silne zabarwienie erotyczne wywoływały na równi zgorszenie, jak i pożądanie.

Powstanie tanga zwykle datuje się na lata 80. XIX w. Narodziło się na przedmieściach Buenos Aires i Montevideo, w prawdziwym kulturowym tyglu, wśród rdzennej ludności oraz imigrantów z Hiszpanii i Włoch, niewolników z Afryki, Kuby i Haiti. Stało się wyrazem buntu klasy odrzuconej, dając ujście jej namiętnościom i frustracjom. Wielu z nowo przybyłych zwabiła bowiem do Argentyny obietnica „pracy, domu i ziemi”. Wbrew oczekiwaniom i marzeniom ich codziennością stały się jednak bieda i zatłoczone jednopokojowe domy czynszowe. To w nich rozbrzmiewały dźwięki afrykańskiej *candombe*, kubańskiej habanery, andaluzyjskiego flamenco czy melodyjnych pieśni włoskich. Na tym gruncie powstało tango. Jego królestwem stały się domy publiczne, spelunki i szynki, gdzie często dochodziło do bójek, a nawet mordstw. Tańczono je w atmosferze lubieżności suto zakrapianej alkoholem. Jednym z pierwszych miejsc, które uzyskało rangę kultowych, był lokal Café de Hansen położony w północnej części Buenos Aires. „Sala taneczna pełna nocnych marków z różnych warstw społecznych. Atmosfera była niebezpieczna, ale zabawa przednia” – pisał o tym lokalu Enrique Cadícamo.

U progu XX w. klasa średnia zaczęła nabierać coraz większego znaczenia, co w dużej mierze przyczyniło się także do rozwoju tanga – jego metamorfozy od tańca wyklętego do salonowego. Przemiany te zbiegły się w czasie z pojawieniem się młodego wykonawcy o niezwykłym głosie – Carlota Gardela, którego śpiew w latach 20. XX w. rozbrzmiewał nie tylko w radiodbiornikach Buenos Aires, lecz także Europy i Stanów Zjednoczonych. Gardel poruszał najwyższe struny duszy, opowiadając o niespełnionych miłościach, tęsknocie oraz straconych nadziejach. W gronie najważniejszych twórców tanga

znajdziemy również Alfredo de Angelisa, Miguela de Caro, Francisca Canara, Carlosa di Sariego czy Aníbala Troila. Ów złoty okres tanga zakończył się w 1955 r. wraz z obaleniem rządów Juana Dominga Peróna. Odrzucono wówczas wszystko, co wiązało się ze znieuwadżonym prezydentem. Do łask tańiec ten powrócił dopiero w latach 80. XX w. i nadal cieszy się niestabnącą popularnością. Wyjątkowy status tanga potwierdziło UNESCO, które w 2009 r. uznało je za część niematerialnego dziedzictwa kulturowego ludzkości.

Do typowych cech tanga należy improwizacyjny charakter kroków i figur tanecznych, tradycyjne frazowanie (objawiające się dość swobodnym prowadzeniem rozwibrowanej melodii na tle niezmiennego pulsu) oraz specyficzny koloryt *orquesta típica*, w której skład wchodziły m.in. bandoneon, skrzypce, altówka, wiolonczela, sekcja rytmiczna i perkusyjnie potraktowany fortepian.

Dzisiejszy koncert rozpoczniemy kompozycją Igora Strawińskiego. Jego fortepianowe *Tango* powstało w 1940 r. na fali popularności tego gatunku w Ameryce, tuż po osiedleniu się artysty w Hollywood. Strawiński znalazł się wówczas w bardzo trudnej sytuacji finansowej, ponieważ odcięto go od dochodów, jakie przysługiwały mu za dzieła napisane w Europie. Nowa kompozycja, inspirowana argentyńskim taniem, miała wyciągnąć go z finansowych tarapatów. Wkrótce utwór zyskał dużą popularność i jeszcze za życia kompozytora doczekał się wielu aranżacji.

Por una cabeza z 1935 r. to dzieło legendarnego Gardela napisane do słów Alfreda Le Pery niedługo przed tragiczną śmiercią obu artystów w katastrofie lotniczej nad Medellín w Kolumbii. Pieśń opowiada o nałogowym hazardziste spędzającym czas na wyścigach konnych oraz o jego mitosnych cierpieniach i rozterkach. Kompozycja ta, chętnie wykorzystywana w popkulturze, do dziś cieszy się niestabną popularnością. Znajdziemy ją choćby w takich filmach, jak *Zapach kobiety* Martina Bresta (z Alem Pacino), *Delicatessen* Marca Caro i Jeana-Pierre’a Jeuneta, *Prawdziwych kłamstwach* Jamesa Camerona (z Arnoldem Schwarzeneggerem i Jamie Lee Curtis) oraz *Liście Schindlera* (z Liamem Neesonem).

Prawa do *La cumparsita* młody Gerardo Matos Rodríguez – student architektury i zarazem syn właściciela nocnego klubu Moulin Rouge w Montevideo – sprzedał za jedyne 20 pesos. Nie przypuszczał, że jego kompozycja stanie się jedną z najstojniejszych na świecie i na stałe wejdzie do repertuaru Gardela

i wielu innych artystów. Utwór, w oryginalnej wersji napisany w formie marsza, powstał w 1916 r. Elementy tanga, na prośbę autora, zostały dodane przez Roberta Firpa – lidera orkiestry z Café La Giralda. Jednak największą popularność kompozycja zdobyła dzięki Pascualowi Contursiemu, który osiem lat później dołączył do melodii Rodrígueza swój tekst pt. *Si supieras*.

Pozostała część wieczoru została poświęcona twórczości Astora Piazzolli, bez wątpienia jednego z największych mistrzów gatunku, twórcy nurtu *tango nuevo* – kompozycji przeznaczonych wyłącznie do słuchania, wzbogaconych o elementy jazzu, muzyki klasycznej i elektroakustycznej, o niezwykle zróżnicowanym instrumentarium, bogatej harmonii oraz charakterystycznych akcentach metrycznych na pierwszą, czwartą i siódmą ósemkę w taktcie. Wielbicieli twórczości Piazzolli wciąż przybywa i wiele wskazuje na to, że spełni się życzenie Argentyńczyka: „Mam nadzieję, że będą słuchać mojej muzyki w 2020, a także w 3000 r.”. W programie znajdziemy kompozycje powstałe w latach 1959–1986.

Christian Danowicz, fot. Łukasz Rajchert

Christian Danowicz

Absolwent Konserwatorium Muzycznego w Tuluzie (klasa skrzypiec G. Colliarda) oraz Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina (studia magisterskie w klasie skrzypiec J. i K. Jakowiczów oraz studia licencjackie w klasie dyrygentury symfoniczno-operowej A. Wita i T. Bugaja). Uzyskał stopień doktora, a na-

stępnie doktora habilitowanego w Akademii Muzycznej im. K. Lipińskiego we Wrocławiu, gdzie obecnie prowadzi klasę skrzypiec. Jest laureatem III nagrody w IV Międzynarodowym Konkursie Skrzypcowym im. T. Wrońskiego na Skrzypce Solo w Warszawie. W 2010 r. otrzymał I nagrodę w Konkursie Muzyki Kameralnej podczas Duxbury Music Festival w USA. W 2016 r. został laureatem Nagrody Radia Wrocław Kultura „Emocje”. W 2018 r. płyta *Made in Poland*, nagrana pod jego kierownictwem wraz z NFM Orkiestrą Leopoldinum i Atom String Quartet, została wyróżniona Wrocławską Nagrodą Muzyczną i Fryderykiem. Jest koncertmistrzem NFM Orkiestry Leopoldinum, z którą regularnie występuje jako solista i dyrygent.

Klaudiusz Baran, fot. archiwum artysty

Klaudiusz Baran

Wszechstronny artysta, obdarzony wyjątkową wrażliwością muzyczną. Jego interpretacje charakteryzują się bogactwem inwencji, charyzmą i naturalnością ekspresji. Muzyczne kreacje Klaudiusza Barana były wielokrotnie nagradzane i doceniane w entuzjastycznych recenzjach. Jako pierwszy akordeonista otrzymał on Fryderyka – za album *Astor Piazzolla – Tango* nagrany dla wytwórni Sony Classical. Również jako pierwszy akordeonista wystąpił solo z towarzyszeniem Orkiestry Filharmonii Narodowej. Jego wielką namiętnością jest tango argentyńskie, w szczególności związane z Piazzollą *tango nuevo*, wirtuozowsko wykonywane na bandoneonie. Wśród licznych partnerów artysty w projektach muzyki kameralnej znajdziemy takich mistrzów, jak m.in.: I. Monighetti, R. Lakatos, J. Berger czy K.A. Kulka. Klaudiusz Baran jest profesorem Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina w Warszawie, a od 2016 r. rektorem uczelni.

Michał Nagy, fot. Andrzej Otrębski

Michał Nagy

Koncertuje solo, jako kameralista i z towarzyszeniem orkiestr; występował m.in. z Royal String Quartet, A. Savall, P. Johansenem, K. Baranem, J. Wawrowskim, R. Kabarą, A. Krupą, W. Malickim i P. Wajrakiem. Jest członkiem międzynarodowego kwartetu gitarowego guitar4mation i zespołu Hirundo Maris. Nagrywał m.in. dla takich firm fonograficznych, jak Sony Music, Dux, Polskie Nagrania Edition, Carpe Diem Records, Gramola Vienna. Jest laureatem licznych konkursów i nagród muzycznych, m.in. nagrody Fryderyk 2002 (za płytę Astora Piazzolla – *Tango*, nagraną m.in. z K. Baranem). Jest pedagogiem w Akademii Muzycznej w Krakowie i kierownikiem artystycznym Międzynarodowych Warsztatów Gitarowych i Festiwalu Terra Artis w Lanckoronie. Gra na gitarze Mario Rosazzy-Ferrarisa, używa strun D'Addario.

Aleksandra Bugaj, fot. Łukasz Rajchert

Aleksandra Bugaj

Skrzypaczka i wokalistka, absolwentka Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina w Warszawie w klasie skrzypiec J. Jakimowicz-Jakowicz. W ramach programu Socrates-Erasmus studiowała także na Universität der Künste w Berlinie w klasie skrzypiec T. Tomaszewskiego. Obecnie mieszka we Wrocławiu, gdzie na stałe jest związana z NFM Orkiestrą Leopoldinum. Współpracowała z różnymi orkiestrami, m.in. Sinfonią Varsovią, Orkiestrą Filharmonii Narodowej, Polską Orkiestrą Sinfonia Iuventus, Junges Klangforum Mitte Europa, z którymi koncertowała w większości krajów Europy oraz w Azji i Ameryce Południowej. Jako solistka wystąpiła z towarzyszeniem Płockiej Orkiestry Symfonicznej, Orkiestry Filharmonii Koszalińskiej, NFM Orkiestry Leopoldinum i Polskiej Orkiestry Radiowej. Bierze udział w niekonwencjonalnych projektach muzycznych i teatralnych, wciąż poszukując swojej artystycznej drogi.

Organizator:

NFM – Instytucja kultury miasta Wrocławia współprowadzona przez:

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

